

Dr. JOSEF VOLF. Praha:

Tycho Brahe a jeho hvězdářská pozůstalost.

(Dokončení.)

Po smrti Rudolfové obrátili se dědicové k jeho nástupci Matyášovi, domnívajíce se, že bude mítí více zájmu o jejich věc. Společali v tom zvláště na Tengenagla a na služby, které Matyáší prokázal. Ústně i písemným pamětním spisem obrátili se k císaři a vylíčili tu znovu dosavadní svou křížovou cestu od r. 1601 do r. 1613. A císař se jejich věci skutečně ujal a vydal 10. října 1613 české komoře nové nařízení, aby dědicům bylo zaplacen. Poněvadž přes rozkaz císaře Rudolfa z 9. července 1609 dosud nic nedostali, praví se v něm, a poněvadž již 12 let čekají, má podati česká komora zprávu, aby takové nezaplacení in infinitum netrvalo, jak by dědicové zaplacení a před škodami a zkázou uvarování býti mohli.²⁴⁾ Tím by se zbavil císař jejich nepřetržitých lamentací, proseb, křiků a obtěžování (unaufhörliches Lamentieren, Flehen, Schreien und Behelligung).

Komora česká nevyhověla dědicům ani tentokráte. Vymlouvala se, že není peněz v té době, a navrhla, aby byla s nimi učiněna smlouva, v níž by bylo stanoveno, do které doby má býti jejich dluh zaplacen. S tím ovšem dědicové spokojeni nebyli, jak 11. března 1614 císaři přímo píší, vylíčujíce opět nucený prodej Brahovy pozůstalosti a že jim bylo jinak hrozeno uvězněním, dále dosavadní své 13leté marné čekání, zákroky u komory, u císařů i u říšského sněmu v Řezně, nejnověji pak v Budějovicích, a prosí znovu, aby byli zachráněni od nouze a hrozící záhuby. V ujišťování české komory, že budou vyplaceni z dávek a důchodů této komory, nevěří, poněvadž veškeré její sliby byly dosud marné. Od české komory došly na jejich prosby a na výzvy císařů vždy pouze písemné odpovědi, že nejsou peníze. Zaslali tyto písemné odpovědi dvorní komoře, ale ovšem také marně. Nevědí si, ubožátka, více rady, trápí je neslychaná nouze, mají jen nepřetržité výdaje, a jejich bída stoupá den ode dne. Česká komora neučiní bez ostrého a přísného, císařem vlastnoručně podepsaného a pečeti opatřeného, přímého

²⁴⁾ Als befehlen wir Euch hiemit ferner gnädigst und alles Ernstes, daß Ihr hintangesetzt aller weiteren unstatthabenden Entschuldigung unseren vorigen mehrfältigen Auflagen und Verordnungen nach auf alle mögliche Wege und Mittel förderlich gedenket und Euch gehorsamtes Fleißes anlegen lasset, wie doch mehrgemelten armen Erben in Ansehung ihrer so viel Jahr lang zu Ihrer gänzlichen Untergang und Verderben getragenen Geduld mit ihrer billigen Bezahlung nunmehr geholfen und sie der noch-mehrenden auflaufenden unerträglichen Unkosten und beschwerlichen Nachweizens befreit werden.

rozkazu nic a nezaplátí.²⁵⁾ Prosí tudíž pro Boha a pro věčný soud (um Gottes und des jüngsten Gerichts willen) o takový přísný písemný rozkaz.

Tento zárok dědiců v Řezně přiměl císaře ve shodě s poslední odpovědí české komory, že vydal dědicům assekurací či ubezpečení, že dluh bude zaplacen. Vydal jim jakýsi dlužní list, na dluh i na úroky, a zavázal se, že vše do dvou let zaplatí z důchodků svého českého království. Prohlášení toto, datované v Linci 23. dubna 1614, na den sv. Jiří, je vydáno Tychonovi, Jiřímu, Mandaleně, Žofii, Alžbětě a Cecilii, a zavazuje nejenom Matyáše, ale i jeho dědice a budoucí krále na trůně českém. Císař uznává dluh a prohlašuje každému a všem, že císař Rudolf koupil po delším jednání vzácná instrumenta a pozorovací knihy od dědiců Brahových za 20.000 ř. tol. a že jim na tuto sumu byly dány pouze dvě splátky.²⁶⁾ Peníze měly být vyplaceny z důchodů a pokut království českého (aus denen in der Kron Böhmen sich zutragenden Fälligkeiten und Strafen). Poněvadž jim bylo však vyplaceno sotva 5000 tol. a poněvadž si na to u císaře opětovně stěžovali, domnívajíce se, že pro nejistotu dávek se jim ničeho nedostane,²⁷⁾ a prosíce, aby jim byl dluh z jiných zemských dávek zaplacen, slibuje jim Matyáš pro jejich trpělivost, že jim bude zaplacena suma 15.000 ř. tol. do uplynutí dvou let z důchodů král. českého (aus unseren Rentgefällen des Königreiches Böhmen). A i úroky mají být zaplaceny do dvou let. Činily tehdy 6612 tol. 3 gr. a 1 fenik. Císař slibuje dědicům, že tyto úroky budou pro okamžitý nedostatek volných platidel (bei jetzt erscheinenden Mangel der baren Zahlungsmittel) z důchodů král. českého (aus unseren Rentgefällen des Königreiches Böhmen) také do dvou let zaplaceny.

Jako první termín byl stanoven sv. Jiří r. 1615, jako druhý termín sv. Jiří r. 1616. »Pakli bychom toho i s úrokem nedali a nesplnili tak a na ty časy konečné, tehdy jim věřitelům dáváme plnou moc, z toho dluhu i z úroku nás jistce napomínati a toho na nás právem listovním na naši škodu dobývati tím vším obyčejem a pod těmi všemi pokutami podle obyčeje řádu zemského.« Tím mělo být jednání o »znamenitá instrumenta a některé knihy pozorování« po Tychonu Brahovi ukončeno a dluh k radosti dědiců splacen z důchodů král. českého. A lze říci, že měl Matyáš nejlepší vůli svůj slib také splnit. Ukazuje k tomu také neobvyklý způsob »obligace«, kterou císař zavazuje sebe a své potomky.

²⁵⁾ Weilen dann oft gemeldete Böhm. Kammer ohne einen scharfen und ernstlichen E. M. eigenhändigen und insignirten schriftlichen Befehl hierin gar nichts tun wird... Arch. m. vn., lit. 64/2.

²⁶⁾ Arch. min. vnitřní 1608/14, 117 sv., l. 361/2: Tycho de Brahes Erben Assecuration über 15.000 in 2 Jahren zu bezahlen. — Tamže, l. 362/3: Assecuration über 6612 Th., 3 Gr., 1 Pf. ausständiger Interessen von 20.000 Thal. Hauptsumme in 2 Jahren zu zahlen.

²⁷⁾ ...wegen obangedachter ungewissen Fälligkeiten nichts erlangen mögen...

Dědicové však patrně nevěřili ani tomuto slavnému úpisu císařovu a podnikli v květnu a v červnu r. 1614 ještě několik pokusů, aby se jim dostalo aspoň nějaké menší splátky na dluh ihned. Upozorňovali na to, že by jim mohla česká komora poukázati splátky z důchodů pivních dávek (Biergefälle) a zvláště z výčepného (Zapfengeld), ale komora dvorská, jež měla o tom rozhodovati, vynesla dobrozdání, že všechny takové a podobné důchody slouží pouze a jedině k vydržování dvora. Ostatní pokladny zely prázdnotou.

Když se dědicové na sv. Jiří r. 1615 přihlásili o první splátku, odpověděla komora jako obvykle, že nemá peněz, a odkázala je na sněm. Na tomto sněmu byly sice povoleny mimořádné berně, ale dluhů tu bylo tolik, že se do sněmovní proposice, kde se vypočítávají věřitelé, dědicové Brahovi ani nedostali. Po sv. Jiří 1616 se historie opakovala a dědicové se museli spokojiti s novým dlužním úpisem Matyášovým z 10. února 1616, jenž sliboval zaplacení opět ve dvou ročních lhůtách, r. 1617 a 1618. Zaplaceno ovšem opět nebylo a válečné události zatlačily tuto táhlou historii do pozadí. Ale jakmile nastal trochu klid, přihlásili se dědicové, ač protestantští, opět k svým nárokům a vítěz bělohorský, jenž se obohacoval konfiskacemi v Čechách, obnovil 5. srpna 1622 milostivě opět úpis Matyášův. Komora česká vydala, patrně na zakročení samého císaře, dekret, jímž bylo na císařském fisku žádáno, aby byly dědicům aspoň úroky z jejich požadavků vypláceny, a to z příjmů některých měst, jejichž zabavené důchody fisk spravoval. Dědicové byli skutečně odkázáni na královská města, jako Žatec (1000 tol.), Kadaň (1000 t.), Rakovník (950 t.) a Chomútov (950 t.). Když se města dotazovala, z čeho to mají platiti, bylo jim řečeno, že se má tak dítí ze starých berních nedoplatků (Chomútov, 26. září 1623, Kadaň, 3. července 1626 a j.). Sumy ty nemohla města ovšem platiť, a proto dostávali dědicové jenom menší splátky, což trvalo až do r. 1654. Nebyly to ovšem splátky pravidelné, nýbrž pouze příležitostné, a plynuly namnoze pouze do kapes věřitelů. Vznikly z toho dlouhé spory mezi dědici a jejich dědici, které se vlekly po mnoho let a nebyly za nejistoty právního postavení dědiců Brahových jako protestantů asi vůbec urovnány, poněvadž se katolická města přirozeně vzpouzela proti placení a všech právních prostředků využívala v svůj prospěch.

Dědicové Brahovi byli protestanté, po r. 1627 byl jim pobyt v Čechách zakázán. Proto prosili od r. 1626 o dovození, aby jeden člen jejich rodiny mohl v Čechách přebývati a vymáhati dluh na dvoře císařském. Císař Ferdinand II. žádosti vyhověl a nařídil 18. prosince 1628 místodržícím, aby ohlásili reformační komisi, že jednomu členu brahovské rodiny má býti dovoleno přijeti do Prahy a vymáhati tu dluhy. Přijel sem tudíž Jiří a žádal na české komoře zaplacení dluhu. Komora však odpověď odkládala a reformační komise žádala, aby se Jiří Brahe z Prahy vzdálil. V své prosbě k místodržícím praví Jiří, že by z Prahy ihned odjel, kdyby se mu dostalo peněz.

Přes císařské rozhodnutí, že má býti Jiřímu na čas pobyt v Praze povolen, docházelo r. 1630 k různým nesnázím a k obtěžování zástupce rodiny Brahových, který byl odkazován se všemi svými prosbami o zaplacení na berní úřad a na »Rentgefälle«. O placení dluhu se nikomu nechtělo ani mluvit. Teprve 10. listopadu 1631 nařídil Ferdinand II., aby byla dědicům Brahovým ze sumy 70.000 tol., které povolil sněm, vyplacena část úroků. Ale přišel vpád saský a se zaplacením zase sešlo. Císař sice poručil ještě r. 1631 své komoře ve Vídni, aby až do sv. Havla t. r. zaplatila dědicům všechny úroky z 15.000 tolarů, a ta poručila vrchnímu bernímu úřadu ve Vídni, aby sumu vyplatil, ale nejvyšší písař berní odpověděl, že byly v těchto zlých dobách nedoplatky berní odpuštěny, poněvadž zdaněné osoby nemají vůbec nic a nové kontribuce že jsou nemožné. Jediné by prý mohl vypomoci fond pro osoby nouzí trpící v Čechách. A na rozkaz císařův bylo skutečně dědicům pro jejich muzotu vyplaceno 70 zl. »aus denen in diesem Königreiche Böhmen für die notleidenden Partaien reservirten 70 fl.« (24. V. 1636). Krátce předtím (16. V.) byli tito dědicové ještě dokonce od císařských vojáků přepadení a o vše oloupeni.

Úroky z dlužní sumy rostly utěšeně, ale dědicové přicházeli k poznání, že k zaplacení nedojde. Namnoze se s poměry usmířili, stali se katolíky, stáli v císařských službách a i vymírali a nezaplacený dluh stával se legendárním. Jesuité dovedli si získat i jejich náklonnost, a tak putuje část slavné bibliotéky Brahovy s nádhernými vazbami a se supralibros do klementinské knihovny jako dar. Vidíme podle ní, že si jí dědici vážili a že ji, třeba jen obrazně, i po smrti otcově doplňovali.

Z tohoto ovzduší, jež bylo náchylné ke katolicismu, si vysvětlíme, že jeden z dědiců, Rudolf Tycho Gansneb Tengnagel, císař. rada, komorník dvorského soudu, reformační komisař a od r. 1642 hejtman malostranský, daroval svůj podíl na dluhu klášteřu dominikánskému u sv. Jiljí v Starém Městě Pražském.²⁸⁾ Dovídáme se o tom podrobněji z assekurací, kterou dává Ferdinand III. dominikánům u sv. Jiljí 14. března 1643 na 22.534 zl. 22 kr. 4 fen. Císař prohlašuje tu pro sebe a své nástupce, že ho prosil převor a klášter dominikánský, aby jim potvrdil oněch 7860 zl., jež uznal císař Ferdinand II. 22. července 1622 z 25.000 zl. jako podíl zesnulého říšského rady Františka Gansneba Tengnagla na dědictví Brahově. Dále aby povolil převod 17.500 zl., jež z oněch 20.000 zl. za prodej Brahových nástrojů dědici měli dostat, na klášter a jeho členy ve smyslu obligací z 23. IV. 1614 a 5. VIII. 1622.

Císař nejen povolil postup jmění, ale přislíbil zároveň, podobně jak jeho předek, že peníze zaplatí klášteřu z různých důchodů král. českého, pokud nejsou zadány,²⁹⁾ a to v určitých lhůtách, jež budou

²⁸⁾ Arch. min. vnitřní, Bekennen u. Verträge 1642/65, 120 sv., I. 15/6.

²⁹⁾ ...aus allen und jeden unseres Erbkingreiches Böhmen Mitteln, es sei an Confiscation, Poenfällen, Contrabanden oder anderen desgleichen Einkommen, welche sie selbst oder unsere böhmische Kammer vorschlagen...

smluveny mezi rentmistrem a českou komorou; pokud by nebyly zaplacený, půjde z nich 6% úrok. Avšak ani tento slib nebyl splněn. Teprve r. 1678 došlo k jisté úmluvě mezi císařem Leopoldem a dominikány: toho roku byl opravován kostel sv. Jiljí a dominikánům bylo dáno místo peněz 150 centů železa na krov a na střechu, poněvadž si stěžovali, že nemají co jísti, postrádajíce i chleba i piva, a nemohou dáti tudíž ze svých chudíčkých prostředků kostel opravit. Za to, že vrátili assekuraci z r. 1643, dostali — železo.³⁰⁾

Podobně odkázala dcera Brahova Žofie františkánům v Kadani svůj podíl, t. j. 9942 zl. Ani ti nespátřili ani krejcar z tohoto podílu. Museli se spokojiti taktéž železem (30. VII. 1672). U jiného podílníka proměněn byl dluh v 300 lahví brandýsského vína, jako tomu bylo u Kateřiny Kapříkové r. 1672.³¹⁾

V knize dluhů české komory³²⁾ zaujímají dluhy dědiců Brahových a splácení úroků mnoho stránek. Je tu přesně vypočítáno, jak úroky rok od roku rostly a jak dědici a hlavně jejich potomci část těchto úroků dostávali. Byly to ovšem jen nepatrné částky, které dědicové převáděli na jiné osoby, jež vkročily během doby do příbuzenského svazku s nimi, nebo na něž z nějakých příčin přenášeli svoje požadavky. Účtárna měla mnoho práce s těmito převody a s nepatrnou náhradou, jež bývala vyplacena za původní dluh. Upomínání o dluh protahuje se daleko do vlády císaře Leopolda. Ve zprávě reformačních komisařů ze dne 10. února 1652 se praví, že rozmlouvali 7. února v Těchlovicích s panem Otou de Brahe o tom, proč jeho sestra, paní Krystína Barbara ze Solhauzu, proti rozkazu císařskému po celých šest let v království českém se zdržuje a na častá napomínání osob duchovních nic dáti nechce. A Oto Brahe odpovídá, že jeho sestra přišla do Čech s průvodním listem kurfiřta saského, aby tu vymáhala na komoře královské, co jí dluhuje. Jakmile dostane peníze, opustí Čechy. Ale ještě r. 1685 a 1688 slyšíme o nezaplacených a vymáhaných dlužích (Václav Zessner ze Spitzberku).

Takové byly osudy koupě hvězdářských nástrojů a rukopisných pozorování hvězdářských, uložených dodnes v Národní knihovně ve Vídni.

Nakonec pokládám za nutné otisknouti z úředních spisů o navrácení památek z Vídne všechny výňatky, které se týkají vrácení památek po Tychonu Brahovi.

³⁰⁾ K jejich žádosti o 4000 zl. a ostatní stavební materiál je přiložen plán střechy a zprávy tesařů. Zpráva poslaná české komoře je z 29. XII. 1678. Své jmění utratili úplně v četných opravách kostela, zejména r. 1654.

³¹⁾ Podrobnosti v účtech rentmistrovského úřadu, RAR, v archivu min. vnitra, u jednotlivých let. — Kateřina Ludmila, roz. Kapříková z Lesovic, byla žena syna Oty Braha, Oty Braha na Těchlovicích, jenž vstoupil do služby císařské jako voják a stal se nejvyšším vachtmistrem.

³²⁾ Kammerschuldenbuch, Lit. E, 65, tamtéž.

Přílohy.

I.

Réplique de la République Tchécoslovaque à la Réponse de l'Autriche. Questions de droit et de fait. 1921, str. 13. Československo stanoví tu po prvé na základě zpráv Dvorského a mých, z archivu ministerstva vnitra čerpaných, požadavek vrácení Tychonovy pozůstalosti do Prahy. Réplique praví na první vývody republiky rakouské, str. 13:

L'héritage de l'astronome Tycho Brahe a été, quatre jours après sa mort, c-à-d. le 28 octobre 1601 (Jahrb. 11.755), acheté à ses héretiers moyennant un contrat en bonne forme pour 20.000 thalers. C'étaient des instruments astronomiques »cum libris observationibus« (Jahrbuch, Nro 11.755, 11.756). Ces collections furent déposées au Château de Prague. En 1604, Rodolphe ordonna de les transporter à Vienne pour les mettre plus en sûreté; le mathematicus imperatoris Jean Kepler lui-même dut les mettre dans des caisses et les transporter à Vienne, où l'Université de Vienne était invitée à leur assigner un lieu convenable (Jahrb. 11.738). La Chambre de Bohême paya, sur la somme totale de 20.000 thalers, la première quote-part de 4000 thalers le 1.er octobre 1603 et puis encore 1000 thalers. Comme les créanciers des héretiers de Brahe insistaient sans cesse auprès de la Chambre au sujet du paiement des dettes, la Chambre délibéra en 1608 et résolut qu'elle n'était pas obligée du tout de payer la dette, parce que l'achat s'était fait sans consentement des états de Bohême. Les créanciers s'adressèrent à l'Empereur lui-même pour qu'il payât. Celui-ci ordonne par le rescrit du 9 juin 1609 (Jahrb. 11.755) de payer le reste de la dette (15.000 thalers) avec les intérêts aux héretiers de Brahe, parce que ces instruments et ces livres resteront au pays de la Couronne de Bohême; le paiement devait être couvert par divers droits et amendes. Nous ne pouvons admettre non plus que ces collections aient été propriété privée des Habsbourgs comme telle autre, tels que p. ex. leurs dépôts dans les Banques, leurs automobiles et autres.

II.

Rakouská odpověď na český požadavek vyšla v Mémoire en duplique au sujet des réclamations de la République Tchécoslovaque en exécution de l'article 195 du Traité de Saint Germain-En-Laye, 1921, fol., str. 8/9. Zdůrazňuje ojedinělost žádosti císařovy, aby byla zaplacena pohledávka Brahových dědiců českou komorou, a vysvětluje tuto okolnost vzrůstem moci stavovské na újmu moci panovnícké, pochybuje ostatně pro ojedinělost o pravdivosti celé věci. Píše: 4° La Réplique (p. 12) combat nos thèses. Les raisons sur les quelles elle appuie ses doutes ne sont pas tout-à-fait claires, et elle admet elle-même »qu'une formulation précise au point de vue juridique serait difficile à offrir«. D'abord elle parle des »empiètements

arbitraires dans les possessions du Château de Prague, ce qui est impossible, un château ne pouvant être un possesseur. Même si le Château avait été une possession de la »Couronne de Bohême« (v. ci-dessus les explications que nous venons de donner) les objets d'art qui y étaient placés n'ont jamais été que la propriété des Habsbourgs.

Un second argument est trouvé dans une controverse entre la Chambre de la Cour et celle de Bohême en ce qui concerne la paiement de certains instruments et manuscrits aux héritiers de l'astronome Tycho de Brahe. Avec les documents ou imprimés se trouvant à Vienne il ne nous est pas possible de vérifier les phases de cette affaire assez embrouillée; nous ne connaissons notamment pas les documents prouvant »que la Chambre délibéra en 1608 et résolut qu'elle n'était pas obligée du tout de payer la dette, parce que l'achat s'était fait sans consentement des états de Bohême« (p. 13). Nous invitons formellement la partie adverse à vouloir produire les documents originaux prouvant une pareille irrégularité, étrange et même unique, vu aussi le fait que le Mémoire et la Réplique n'ont pu en trouver un second exemple. En attendant ces documents, nous croyons qu'on pourra en donner une autre interprétation moins singulière; car la décision même de l'Empereur citée par la Réplique semble la démentir, puisqu'il ordonne que la Chambre de Bohême paie nonobstant ses prétendus scrupules. Il faut encore considérer que ce différend coïncide avec une grande expansion du pouvoir des états vis-à-vis du pouvoir du souverain; quelques mois plus tard les états remportèrent leur plus grand succès, la Charte de la Majesté du 6 juillet 1609; les opinions des membres de la Chambre de Bohême ne pourraient en aucun cas aspirer à la valeur de principes fondamentaux d'institutions constitutionnelles. Aussi le motif, tout-à-fait unique, ajouté par l'Empereur dans son rescrit de 1609, est évidemment destiné à rendre ces membres de la Chambre plus prompts à obéir, à cette époque excitée et orageuse. Nous avons déjà insisté sur le caractère particulièrement agité de cette époque en nous occupant dans notre Réponse, p. 10 et 15, du récit de Soranzo relatif au mécontentement suscité par le déplacement d'une partie du trésor de Rodolphe. Nous ajoutons, à l'encontre de certaines remarques de la Réplique, p. 65 et s., qu'il n'y a aucune raison de reconnaître dans le »I Boemi« de Soranzo le »conseil du Roi etc.«. Rien n'eut empêché, non plus, la diète suivante de formuler ses griefs à cet égard, les récriminations étant une caractéristique des diètes de l'époque.

III.

Rozhodnutí o tom, že památky po Brahovi nebudou vráceny, bylo uveřejněno v Annexe Nro 1551, Article 195 du Traité Saint-Germain. Revendication Tchéco-Slovaque. Rapport du Comité des trois juristes, z 25. srpna 1922. Právníci se přiklonili k stanovisku

rakouské republiky, že nelze ze slov císařových, že koupené předměty zůstanou v Čechách, vyvozovati pravidlo ústavně právní, zvláště když se nepodařilo najíti rozhodnutí komory, že nebude proto platiti, poněvadž nebyla při koupi předmětů žádána o souhlas. Rozhodnutí jejich podávám zde v překladu, poněvadž str. 28. a 29. původního textu (§ 33) dnes celou neznám. Zní takto:

Žalující Republika se opírá o prohlášení jakéhosi p. Dvorského, ředitele Musea království českého, jež nalézáme v monografii, kterou věnoval astronomu Tychonu Brahovi; podle něho Rudolf II., získav od dědiců Tychona Brahe jeho nástroje astronomické a jeho knihy a pak hodlaje je poslati do Vídně, požádal prý královskou komoru českou, aby je zaplatila. Ale komora to uvážila a rozhodla prý, že není povinna zaplatiti tu částku, »protože ke koupi došlo bez souhlasu českých stavů«. Proto výnosem z 9. června 1609 Rudolf rozkázal, aby komora zaplatila dluhy s úroky, »neboť ty nástroje a knihy zůstanou v zemích koruny české«. Na základě tohoto prohlášení prý se komora dala oblomiti a zapravila prý dluh. Právníci pak pokračují:

En conséquence, le seul fait qui demeure établi est que, en ordonnant le paiement, le Roi déclara que ces instruments et ses livres »demeureraient dans les pays de la Couronne de Bohême«. Or, il ne faut pas perdre de vue qu'en 1609 couvait en Bohême un esprit de rebellion qui, quelques années plus tard, se transforma en révolte ouverte. Les membres de la Chambre de Bohême, fonctionnaires du Roi, et non la Diète, étaient de nationalité tchèque. Sans doute, pour obtenir l'exécution immédiate des ordres du Roi, fallait-il parfois user de quelque persuasion. Dans ces circonstances et pour surmonter ces hésitations, il ne peut que le souverain fut amené à déclarer que certains objets nommément désignés demeureraient dans le pays de la Couronne de Bohême; mais on n'en saurait valablement conclure à l'établissement d'une règle de droit constitutionnel.

Inhaltsangabe.

Nach dem Tode des Astronomen Tycho Brahes († 24. X. 1601) beeilte sich Kaiser Rudolf II. dessen hinterlassenen astronomischen Instrumente und handschriftlichen Sternenbeobachtungen in seinen Besitz zu bekommen. Auf sein Geheiß beschlagnahmte der böhmische Hofkammerpräsident die ganze wissenschaftliche Hinterlassenschaft Brahes und die geheimen Reichshofräte Karl von Lichtenstein und Johann Barvitius übten einen scharfen Druck auf die Erben, damit sie mit Ausnahme der Bibliothek den Nachlaß um 20.000 Taler dem Kaiser überlassen. Obwohl nun diese das Erbe nach ihrem Vater auf 100.000 Taler bewerteten, gaben sie unter dem Drucke der Androhungen nach und überließen dem Kaiser die mit »unsäglicher Mühe« hergestellten astronomischen Instrumente und Observationen dem Kaiser, der sich verpflichtete, bis zur völligen Bezahlung der Kaufsumme 6% Zinsen zu zahlen. Diese Zahlung blieb jedoch nur ein Versprechen. Die Erben versuchten es auf alle erdenkliche Weise im Laufe von 80 Jahren von den Kaisern Rudolf, Mathias, Ferdinand II., Ferdinand III. und Leopold I. das schuldige Geld zu bekommen, mußten sich aber eigentlich bloß mit zwei größeren Teilzahlungen, im J. 1602 mit 4000 Talern und 1608 mit 1000 Talern, begnügen. Die Aufzählung der wiederholten, feierlichst beschworenen

Versprechungen der einzelnen Kaiser und die Schilderung der Notlage der Erben vor und im 30jährigen Kriege, die dadurch, daß sie Protestanten waren, sich noch erheblich verschlimmerte, kommt hier zur Darstellung. Der Wille der Kaiser war scheinbar gut, aber die Bezahlung scheiterte, trotz der erlassenen Befehle, an dem Widerstande der Hofkammer, die immer wieder erklärte, daß sie kein Geld hätte. Man kann sich des Eindrucks nicht erwehren, daß es sich hier um eine beabsichtigte Hintertreibung der Ansprüche Brahes Erben handelte. Nach dem Versprechen des Kaisers Rudolf II. sollten die erkauften Gegenstände im Lande Böhmen verbleiben, wurden jedoch auf Befehl desselben von dem Astronomen Kepler nach Wien gebracht. Das Wort »s i n t e m a l n« in dem Satze: »sintemaln besagte Instrumenta und buecher in dieser Cron Behaimb verbleiben« — so lautet das kaiserliche Versprechen — hat den Juristen der Entente bei den Reparationsverhandlungen viel Kopfzerbrechen gemacht, da die Čechoslovakei, gestützt darauf, daß die Bezahlung des Brahischen Nachlasses, soweit sie erfolgte, durch das Land Böhmen geschah und daß alles in der Kron Böhmen verbleiben sollte, die Zurückstellung dieser Hinterlassenschaft verlangte. Ihre, meiner Ansicht nach vollkommen gerechten Ansprüche wurden jedoch nicht anerkannt, wie die beigefügten diesbezüglichen Auszüge aus den Reparationsverhandlungen zeigen.

Die Einlösung der Schuldsomme erfolgte teilweise erst unter Kaiser Leopold I. Die Erben überließen nämlich ihre Ansprüche dem Franziskanerkloster in Kaden und dem Dominikanerkloster St. Ägidius in Prag, denen der Kaiser statt Geld Bauholz und Baueisen zur Reparatur ihrer Klöster überließ. Eine Erbin bekam auch 300 Flaschen Wein statt Geld. Noch im J. 1688 war nicht alles beglichen.

KAREL NOVÁK, Smichov:

O ovzduší Venuše.

Ve své velmi zajímavé publikaci: »Výzkumy o ovzduší planety Venuše« (»Untersuchungen über die Atmosphäre des Planeten Venus«), vydané v červenci 1931 jakožto zvláštní výstisk pojednání, otištěného v »Pruské akademii věd« v Berlíně, seznamuje nás Dr. Erich Schoenberg s moderním a pak s vlastním badáním v tomto oboru. Poněvadž Venuše jakožto večernice a jitřenka jest velmi nápadným zjevem na nebi i laikovi, doufám, že i čtenáře »Říše hvězd« bude zajímati, doví-li se něčeho bližšího o výsledku těchto nejnovějších výzkumů.

Neproniknutelný obal ovzduší zakrývá povrch této planety zrakům pozorovatelů. Snímky Venuše pomocí filtrů nevedly k žádným výsledkům; naproti tomu u Marta a Jupitera proniklo se takovým fotografováním až na povrch, resp. do hlubších vrstev obklopujícího ovzduší. Nejnovější fotografie Marta pomocí červených a infračervených filtrů ukazují bezpochyby obraz pevného povrchu skrze modré ovzduší, které vyniká zase jen fialovým filtrem. Snímky Jupitera červenými a fialovými filtry zobrazují podstatné rozdíly povrchového vzhledu a lze předpokládati, že vnikáme červeným filtrem do hlubších vrstev různě oblačné atmosféry. Proti tomu ukazují i nejlepší snímky Venuše, získané F. E. Rossem 60ti- a 100palcovým reflektorem hvězdárny na Mt. Wilsonu, pouze v ultrafialo-

vém světle nepatrné stopy nějaké kresby, kdežto červeným filtrem nebylo možno získati žádného výsledku a jen něco neurčitého modro-fialovým světlem. Tyto nepatrné stopy měnlivých útvarů však nemohou poskytnouti nic rozhodujícího o době rotace Venuše. Vzdor různým pokusům, stanoviti dobu rotační spektrální analysou, tudíž z pošnutí Fraunhoferových čar při okraji planety, nepodařilo se získati určitých výsledků. Tyto pokusy však poučují o tom, že můžeme jistě předpokládati buď nepatrný sklon rotační osy Venuše k ekliptice, nebo dlouhou dobu rotační. Obě tyto příčiny mají za následek zjev Dopplerův jen v malé míře při okraji této planety. F. E. Ross uvádí jako »kompromis« předpokládati dobu rotační o 30 dnech při nepatrném sklonu rotační osy k ekliptice, a to po velmi pečlivé úvaze na základě velmi nejistých výsledků spektrografických, svých vlastních snímků pomocí ultrafialového světla a podle visuelních pozorování. Podstatného významu pro badání fyzikální jsou teploty, určené radiometricky Pettitem, Nicholsonem, Coblentzem a Lamplaudem. Pettit a Nicholson stanovili poměrně vysokou teplotu -23°C pro neosvětlenou část Venuše. O několik týdnů později určili Coblentz a Lamplaud také podobně vysokou teplotu. Poněvadž taková měření jsou obtížná, je možno tyto údaje považovati spíše za odhady. Pro osvětlenou část Venuše vypočítal již dříve Coblentz podstatně vyšší teplotu, asi $+45^{\circ}\text{C}$. Bez znalostí složení atmosféry a jejich tepelných gradientů nejsou nám však tyto údaje mnoho platné, jelikož nevíme, s jakou vrstvou ovzduší ji máme ztotožňovati. Tyto údaje byly získány za předpokladu zákona Stefanova pro tepelné záření planety s celým jejím ovzduším. Pettit a Nicholson připisují teplotu -23°C isothermní vrstvě ovzduší, kterou má také i zemská atmosféra, ovšem o nižší teplotě a jsou toho náhledu, že jsou pokryty nižší vrstvy ovzduší Venuše závojem řasnatých mračen. Tomu však zdá se odporovati badání Slipherovo, který dokázal v ovzduší Venuše naprostý nedostatek vodních par. Zesílení pruhů vodních par v ovzduší zemském vlivem Venuše lze právě tak málo dokázati i za nejpříznivějších okolností v suchém zimním vzduchu Kalifornie, jako přítomnost kyslíku. Tento výsledek byl získán Dr. V. M. Slipherem na Lowellově observatoři v l. 1903 a 1921 dvěma řadami pečlivých pozorování. St. John a Nicholson potvrzují tento výsledek, jelikož stanovili, že jest obsaženého v ovzduší Venuše pravděpodobně méně než 1 mm kapalné vodní páry a že množství kyslíku jest tu menší než jedna tisícina obsahu našeho ovzduší. Při tak malém množství par lze snad považovati občasné jemné útvary, vyskytující se na ultrafialových snímcích, za velmi jemné mráčky řas, avšak nikoli za příčinu zdánlivé naprosté neprůhlednosti atmosféry Venuše.

Vzhledem k tomuto poznatku jest málo pravděpodobno, že by se mohla vyskytnouti v hlubších vrstvách ovzduší Venuše pokrývka hustých kapkových mračen, které by působily tak značnou reflexní schopnost Venuše. Ovzduší této planety, které znemožňuje probádání povrchu a stanovení doby rotační, prozradí, jak sezná-

váme, našim metodám jen s největší obtíží své vlastní složení. Kladné výsledky můžeme očekávat teprve za předpokladu velmi přesné teorie kalného media ovzduší a od jiných měřicích metod. Dr. Erich Schoenberg proměřoval po několik roků visuelně fotometricky pomocí pěti filtrů povrch Venuše. Tato měření byla vykonána na bodech viditelného kotoučku, orientovaných topograficky, aniž by byl brán ohled na místa jasnější, která se občas vyskytují. Účelem tohoto měření bylo vyšetřiti zákon o rozprostírání se světla přes celý viditelný kotouč ve všech fázích tak, jak jest tomu za průměrného ovzduší. Redukce byla konána podle difusní teorie Rayleighovy pro plyny, při čemž byly vyzkoušeny různé hypotety o zákonu reflexním, a to buď pro povrch ohraničený mračny anebo pevninou. Zamítnut mohl býti předpoklad reflexe od moře mraků v hlubších vrstvách ovzduší. Bylo možno sestaviti pozorování (až na částečné místní odchylky 10%) až k úhlu fáze 125° všemi filtry pouhým Rayleighovým rozptylem a obdržeti přesnou hodnotu čísla Loschmidtova pro povrch planety. Byla též teoreticky uvažována možnost, získati poznatky o složení atmosféry Venuše a hlavně též o hodnotě gradientu teploty měřením průměrů planety pomocí barevných filtrů. Dr. E. Schoenberg pozoroval visuelně vlastním fotometrem v l. 1915—1916 pomocí refraktorů na hvězdárnách v Derptu (Dorpat) a v Pulkově bez barevných filtrů po 23 večerů. V r. 1927—1929 měřil pomocí barevných filtrů rozložení světla na kotouči Venuše na hvězdárně ve Vratislavi (Breslau) refraktorem 203 mm Clark-Repsoldovým, 40 cm zrcadlem od B. Schmidta a 245 mm refraktorem na hvězdárně v Belkawe celkem po 40 pozorovacích dnů. Při pozorování refraktory použil k zvětšení fokálního obrazu vždy negativní čočku před ohniskem. Použité barevné filtry, jejichž konstanty propustnosti pro různobarevné světlo byly přesně určeny, dodala fa C. Zeiss v Jeně.

Výsledky: 1. Střední rozložení světla na povrchu planety Venuše, které bylo visuelně proměřeno barevnými filtry s chybou 8% v dvouleté pozorovací periodě, se vysvětluje Rayleighovou difusní teorií.

2. Jest nutno zřici se předpokladu o obalu mračen, ke kterému proniká vrstvou plynů světlo a přijmouti pro tuto povrchovou plochu Lambertův zákon o reflexi.

3. Výsledné albedo podle Lamberta pro povrch jest málo odlišné pro různé délky vln a činí pro celek visuelního záření 0.299; neodpovídá tedy reflexi od obalu mrakového.

4. Difusní konstanta β ve vzorci $C_\lambda = \beta\lambda^{-4} + \gamma\lambda$ činí pro ovzduší Venuše 0.0209×10^{-16} proti 0.0084×10^{-16} pro zemskou atmosféru. Absorpční konstanta $\gamma\lambda$ jest velmi malá pro všechny pozorované délky vln; nejví hlavně žádného přibývání pro červené paprsky jako v ovzduší Země, kde jest toto přibývání dosti veliké vzhledem k absorpcím pruhům vodní páry a kyslíku.

5. Vzhledem k známé hodnotě horizontální refrakce na povrchu Venuše vypočítá se z difusní konstanty hodnota Loschmidtova čísla

nebo počet molekul pro 1 cm^3 hodnotou 0.705 hodnoty zemského ovzduší.

6. Z hodnoty homogenní redukované atmosféry a výše uvedených (viz 4. a 5.) konstant vyplývá hodnota pro $(u_0 - 1)^2/u_1 = 228 \cdot 10^{-9}$, kde u_1 jest molekulární váha plynu na povrchu Venuše. Toto číslo dovoluje několik pravděpodobných úvah o složení ovzduší Venuše. Aby bylo možno vysvětliti hustotu, teplotu, jas a horizontální refrakci ovzduší Venuše, lze předpokládati, že dolní vrstvy atmosféry Venuše obsahují kyselinu uhličitou a vyšší vrstvy vodík.

7. Teoreticky se vyvinula metoda určení gradient teploty pro ovzduší planety z měřených průměrů pomocí různých filtrů.

8. Průměr »ultrafialový«, měřený F. R. Rossem, jenž odpovídá výšce 127 km nad povrchem planety, nemůže býti vysvětlen difusní teorií, jelikož tato poukazuje k tomu, že různá jasná místa povrchu Venuše, vyskytující se zřetelně pouze na snímcích, získaných ultrafialovým filtrem, nemohou býti považovány za obraz vznášejících se jemných oblaků ve velkých výškách. Jest tedy pravděpodobněji považovati tato jasná místa za světélkování nebo lépe řečeno za záření plynů v nejvyšších vrstvách atmosféry, podobné jasu severní záře v atmosféře Země.

Zprávy sekcí pozorovatelů.

Zpráva sekce pro pozorování proměnných hvězd.

Prvá schůze v tomto roce byla 10. ledna za účasti 9 členů. Podepsaný předložil výsledky redukce hvězdy *RR Coronae borealis*, odvozené z celkového materiálu, shromážděného v posledních čtyřech letech. Náš loňský názor, že proměnné přísluší typu *RV Tauri*, se plně potvrdil. Bylo vzpomenu zvláště horlivosti dvou pozorovatelů: F. Kadavého, který v r. 1931 hvězdu pozoroval od února, kdy vycházela k půlnoci, až do prosince, kdy mizela nad západem, a R. Parénaga, který ji v r. 1929 pozoroval více než měsíc každého dne. Počátkem února vyjde prvé číslo třetího ročníku cirkuláře, díky laskavé pomoci sl. Macháčekové, po prvé s fotografickou přílohou. Roční předplatné pro členy Společnosti, kteří se pozorování v sekci neúčastní, jest i dále 10 Kč. Pokladník sekce prosí důtklivě zároveň veškeré členy, kteří cirkulář v min. letech odbírali a posud nezaplátili, aby tak co nejdříve učinili. Redukce dalších pozorovacích řad byla rozdělena mezi členy A. Bláhu, M. Matouška, V. Vanda a podepsaného. Byly předloženy též publikace sekce pro pozorování proměnných hvězd při Astronomické společnosti na Novém Zélandě, která vstoupila s námi ve styk. R. N. C. V. Vand předložil výsledky své teoretické studie o intervalové chybě a promluvil podrobně o proměnných hvězdách v okolí hvězdokupy α a h *Persei*, které budou fotograficky sledovány, v Praze Königovým astrografem, v Brandýse 10palcovým reflektorem (1:5). V poslední části knížky »Proměnné hvězdy«, vydané před nedávnem naší sekci, zůstalv dvě tiskové chyby, proto, že jsem nemohl čísti druhé korektury. Prosím čtenáře, aby si je opravili. Str. 30., řádek desátý zdola, čti ... velikost srovnávací a , jest ... Str. 31., řádek druhý: druhý člen vzorce zní $\cos \varphi \cos \delta \cos t$ (v knížce φ je vynecháno). Proměnná 393. 1929 *Bootis*, kterou objevil před třemi lety p. Rostislav

Rajchl, byla definitivně pojmenována *UV Bootis*. Po Rajchlovi konstatoval měnlivost fotograficky Kukarkin a visuelně podepsaný (B. Z. 1931, 9). Oba se shodují v tom, že světelné změny jsou rázu krátkoperiodického.
Z. K.

Drobné zprávy.

Velké meteory v srpnu—listopadu 1931.

G. Č.

Měsíc	den	hod.	min.	vel.	souhv. nebo směr	pozor. zpsob	pozor. místo	λ 0	φ 0	Pozorovatel	
VIII.	1.	19	55	—5	Cas-Per	5	Ondřejov	—14·8	+49·9	J. Štěpánek.	
	1.	20	20	—6	Equ	5	Ondřejov	—14·8	+49·9	J. Štěpánek.	
	1.	20	20	—4	Equ-Aqu	5	Praha LHŠ.	—14·4	+50·1	F. Schüller,	
	2.	23	00	—3	Cyg	3	Něm. Brod	—15·6	+49·6	Velíšek.	
	4.	20	40	—6	And	3	Něm. Brod	—15·6	+49·6	Velíšek.	
	7.	22	17	—4	Dra-Her	3	Budapešť	—19·0	+47·5	Šimák.	
	8.	20	59	—3	Peg	3	Praha LHŠ.	—14·4	+50·1	Žižka.	
	8.	23	45	—4	Cet	3	Praha LHŠ.	—14·4	+50·1	Rychlý.	
	9.	1	00	—3	UMa	3	Praha LHŠ.	—14·4	+50·1	Joanelli.	
	9.	2	00	—3	Ari-Tau	3	Praha LHŠ.	—14·4	+50·1	Joanelli.	
	10.	20	49	—4	UMi-UMa	3	Něm. Brod	—15·6	+49·6	Velíšek.	
	10.	21	45	—4	Per	5	Praha LHŠ.	—14·4	+50·1	Libedinský.	
	14.	23	04	—3	UMi-UMa	5	Ondřejov	—14·8	+49·9	Schüller.	
	19.	20	22	—4	Cas-Cef	5	Ondřejov	—14·8	+49·9	prof. Nušl.	
X.	4.	18	27	—4	UMi-Dra	3	Praha LHŠ.	—14·4	+50·1	Polanová, Kraňt.	
	4.	18	54	—3	UMa	3	Praha LHŠ.	—14·4	+50·1	—	
	9.	20	14	—2·5	UMa	5	Ondřejov	—14·8	+49·9	Guth.	
	9.	20	14	—4	Dra	3	Brandýs n. L.	—14·6	+50·2	Bečvář, Hartmanová.	
	13.	18	32	—2·3	Oph-Ser	5	Podbořany	—13·6	+50·1	Schindler.	
	17.	18	49	—5	Dra-Her	3	Praha LHŠ.	—14·4	+50·1	Polanová.	
	17.	21	29	—3/—4	UMa	3	Praha LHŠ.	—14·4	+50·1	Žižka.	
	23.	1	25	—3/—5	Eri	5	Ondřejov	—14·8	+49·9	Guth.	
	XI.	7.	19	03	>—6	UMi-Peg	5	Kateřinky	—17·9	+49·9	Pišalová, Dušek.
		7.	19	54	—2	UMi	3	Praha LHŠ.	—14·4	+50·1	Velíšek. Žima.
7.		19	54	—	Cas-UMi	3	Praha-Troja	—14·4	+50·2	Šupík.	
9.		18	30	v. j.	—	2	Praha XII.	—14·5	+50·1	Hilmar.	
12.		20	44	blesk	W → E	2	N. Město n. Met.	—16·2	+50·4	Štěpánek.	
12.		22	15	v. j.	Cyg	3	Bratislava	—17·0	+48·1	Odehnal.	
12.		22	35	>—2	Gem	5	St. Smokovec	—20·2	+49·1	Guth.	
16.		0	58	—3/—5	Can-Min	5	St. Smokovec	—20·2	+49·1	Guth.	
23.		4	8	v. j.	UMa	3	Uhřetěves	—14·6	+50·0	F. D.	

Protože počet pozorovaných meteorů velikostí 0, —1 a —2 je velmi veliký, omezujeme náš seznam na velké meteory, jichž jasnost přesahuje —2 velikost (jasnější než Jupiter v opozici).

Soustavná pozorování byla v letních měsících a začátkem podzimu provázena nepříznivým počasím. Teprve v měsíci říjnu — hlavně v první jeho polovici — jasné noci umožnily hojně sledování meteorů. V říjnu bylo pozorováno v 17 nocích na těchto stanicích: Praha, Brandýs, Toušeň, Ondřejov a Kateřinky; na posledním místě sledovány byly hlavně Orionidy.

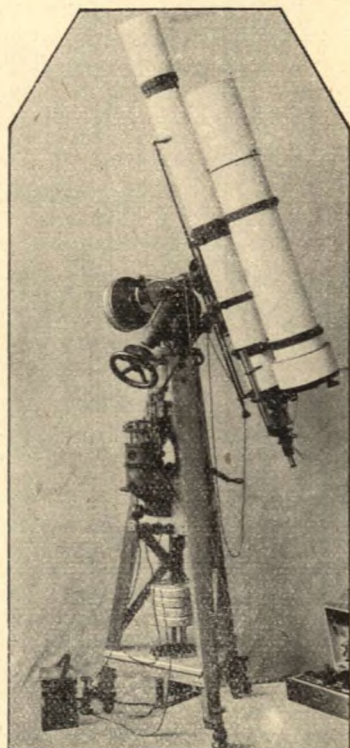
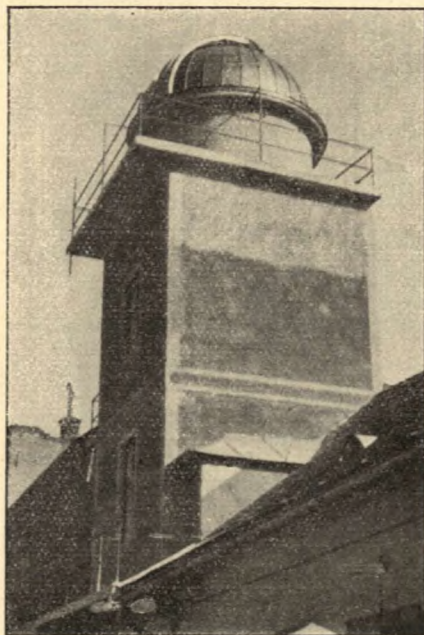
Záhadná kometa. Člen Royal Astr. Society v Leicesteru J. W. Durrad objevil kometu 4. velikosti dobře viditelnou pouhým okem 5. XI.; kometu pak sledoval v těchto posicích:

XI. 6.	11 ^h 30 ^m	+ 80°.
XI. 7.	10 ^h 0 ^m	+ 70°.
XI. 9.	9 ^h 0 ^m	+ 68°.

10. XI. ji však marně hledali Schwaßmann a Wachmann na hamburské hvězdárně, a to jak visuálně tak fotograficky; v ranních hodinách dne 11. XI. ji taktéž marně hledal Lacchini v Pino Torinese. Další zprávy o tomto záhadném objektu nedošly. V. G.

Neujminova kometa I, 1913 III. Tato kometa, objevená Neujminem roku 1913, byla při svém prvním návratu po objevení nalezena Nicholsonem na Mt. Wilsonské hvězdárně dne 17. září; byla označena 1931 d: tak potvrdil se pěkně výpočet dráhy Cronmelinův a van Biestroeckův, kteří vypočetli vyhledávací efemeridu. Doba oběhu je 17.7 roku. V. G.

Nová sukromná hvězdáreň v Prešove na východnom Slovensku. Oznamujeme, že p. Dr. Alex Duchoň, člen Č. A. S., vystavil v Prešove sukromnú hvězdáreň, ktorej obraz prinášame. Táto hvězdáreň (269 m nad m. hl., $\varphi = 48^{\circ} 59' 48''$, $\lambda = 38^{\circ} 54' 43''$) je vystavená na konci dvorného krídla do-

mu, ležiaceho na tichej, večer slabo osvetlenej ulici. Povstala nadstavbou na pokoji druhopatrovom, takže pozorovateľiá stojí 16 m vysoko od prízemnia, čím je docielený slobodný výhľad nad celým obzorom. Táto druhopatrová izba (4 × 4 m), na ktorej je vystavená pozorovacia veža, mala

predtým betonový pavlač, odkiaľ sa pozorovalo s 80 mm ďalekohľadom. Teraz slúži za pracovňu a z nej sa vychádza pohodlnými schodami do pozorovacej železobetónovej valcovej veže. Na betonovom valci je nasadená otáčivá kupola železnou konštrukciou, krytá medeným plechom, z vnútri však šalovaná doskami. Kupola má priemer 4 m a otáča sa elektrickým motorom $\frac{3}{4}$ HP. Pozorovací rebrík je pripojený vrchnou čiastkou na kupole, spodná beží v šínach na kolečkách. Pri zmene pozorovacieho smeru, súčasným otáčaním kupoly pohybuje sa aj rebrík, a s ním aj pozorovateľ. Okolo pozorovacej veže je 1-80 m široký železobetónový pavlač, na ktorom majú byť umiestnené meteorologické prístroje. Podlaha pozorovateľne je železobetónová, na prostriedku ktorej vyčnieva 15 cm tlstý, 90 cm široký betonový kruhový podstavec a na ňom je postavený refraktor. Refraktor (od fy. Zeiss) je s trojdielným apochromatickým objektívom »B.« 130 mm, F. 193, s 160 mm astronom. fotograf. aparátom, hodinami so závažím, elektrickou sekundovou kontrolou, v tmavom poli osvetľovacím zariadením podľa Abbého, 4 Huygensovými, 3 ortoskopickými okulármi, pozičným mikrometrom: Zeiss model I, slnečnou a mesačnou kamerou, zenitovým hranolom, premietacím stínidlom, slnečným hranolom Herschelovým, okulárnym spektroskopom a kruhovým mikrometrom. Ďalšie prístroje, ako hodiny atď., sú objednané. Montáž bola dokončená v stred listopadu, aj kedy sa aj pozoruje. Plány stavebné vypracoval ing. Dovrtil, prof. vyššej priemyselnej školy v Prešove. Stavbu previedol staviteľský podnik Haluška a Lelák, kupolu zhotovil a namontoval zámočnícky závod Frant. Pekárika v Prešove, odborne.

V cyklu prednášiek populárni a praktické astronomie, poŕadaného Masarykovým ľudovým ústavom, budú v prístích mesiacoch tyto prednášky: 3. února: Exkurse (ve dne, v ? hodin) na Lidovou hvězdárnu Štefánikovu. Pozorování Slunce. — 10.: Dr. H. Slouka: Hvězdné pohyby a vzdálenosti. — 17.: K. P. Hujer: Poselství hvězdného paprsku. (Se svět. obrazy.) — 24.: Dr. H. Slouka: Sluneční soustavy ve vesmíru. — 2. března: Exkurse na L. H. Š. Pozorování dvojhvězd a hvězd proměnných. — 9.: Dr. H. Slouka: Daleké vesmíry — ostrovy nebe. — 16.: K. P. Hujer: Tajemství života vesmíru. (Se svět. obrazy.) — 6. dubna: Dr. H. Slouka: Rozměry kosmu. — 13.: Exkurse na L. H. Š. Vesmír a jeho divy. — Exkurse vede K. Hujer. Přednášky prvou, třetí, čtvrtou, šestou, bude mít Dr. H. Slouka, ostatní K. Hujer každé středy o 19. hod. v přednášk. síni (nebo z ní) školy v Praze II., Vladislavská ul. 3. Blíže na plakátech.

Lidová Štefánikova hvězdárna v Čes. Budějovicích. Jihočeská astronomická společnost přikročila po třech letech od svého ustavení ke stavbě Štefánikovy lidové hvězdárny na soutoku řek Vltavy a Malše v tak zvaných Krumlových alejích. Od středu města bude vzdálena asi 300 m a proto snadno přístupná, takže lze právem očekávat, že bude hojně navštěvována. Bude umístěna na západní straně města, kde převládají podle statistiky západní větry, a proto její okolí bude mít čistý vzduch blízké Šumavy. Ani počet mlhavých dnů její poloze není nepříznivý u srovnání s Prahou, neboť v Praze je do roka dní s mlhou 144 podle 40letého průměru, kdežto v Čes. Budějovicích jenom 56 podle průměru 35letého z let 1886—1920. Hvězdárna je řešena v moderním slohu stavitelem Kubičkem, oddaným astronomem amatérem, jako budova jednoposchodová s podsklepením a kopulí samotnou jako poschodím druhým. V přízemí je byt pro kustoda hvězdárny, kuchyně a pokoj s příslušenstvím, a pracovna pro členy společnosti. Z velké před síně vede schodiště do před síně prvního poschodí, kde je přednáškový sál rozměru 11 × 5 m, pracovní místnost, temná komora a rozsáhlá veranda ke třem stranám světovým. Z před síně druhého poschodí vede schodiště do vlastní kopule ve výši druhého poschodí o vnitřním průměru 10 m. S verandy naskýtá se pěkný pohled na soutok obou řek, Vltavy a Malše, na blízké pohoří Šumavy, zvláště na horu Klef, a v brzké budoucnosti na druhém břehu Malše budou v pohledu souležiti s hvězdárnou rozsáhlé části projektované sokolovny. Pozadí hvěz-

dárny budou tvořiti t. zv. krumlovské aleje s košatými lipami. České Budějovice budou výstavbou hvězdárny obohaceny nejen o pěkný stavební objekt, ale také o kulturní podnik, který jim mohou mnohá města záviděti. Celkový náklad bude činiti asi 260.000 Kč; z něho velká část bude uhrazena dary. Tak státní regulační komise poskytla 25.000 Kč, všechen drobný kámen a písek potřebný na betonové práce, komité pro zvelebení alejí 20.000 Kč, ministerstvo školství a národní osvěty 3000 Kč. Město samo bude přispívat ročním obnosem 6.000 Kč na udržování hvězdárny, dříve jmenované komité ročně 5.000 Kč. Okres daroval 40 krychl. metrů kamene i s dovozem, řada zdejších živnostníků darovala různý materiál anebo slíbila vykonati různé práce zadarmo. Všech bude po skončení stavby vhodným způsobem vzpomenu. Dnes však je třeba předem zdůrazniti, že největší zásluhu o provádění stavby má p. Jaroslav Švehla, jehož práce nelze dosti oceniti. Do 20. prosince byly hotovy základy. Mrazy další práce přerušily.

Leonidy. Pozorování Leonid bylo — na celém území republiky — silně na závalu nepříznivé počasí. Přesto však podařilo se v několika nocích získati obraz o frekvenci Leonid. Pozorování došla z těchto stanic: ze Starého Smokovce, kam byla vyslána tříčlenná expedice Státní hvězdárny v Praze, z Prahy, z Brandýsa a Turnova. Stará Dalá a Hradec Králové měly v době maxima stále zataženo. Pozorování dosud došla z Anglie nemluví o příliš veliké frekvenci; o amerických výsledcích dosud není zpráv. V příštím čísle podáme podrobnou zprávu o našich i cizích výsledcích.

V. Guth.

Zbytky hvězdárny Tyge Brahe. Při stavbě nové školy na Hradčanech byly znovu odkryty zbytky domu Jakuba Curtia ze Senftenavy, říšského kancléře, v němž mival Tyge Brahe observatoř. Tyto pozůstatky byly vykopány již r. 1902 a tenkrát znovu zasypány. Nyní budou nákladem Kč 450.000— obcí Pražskou konservovány a učiněny přístupnými. Podle článku prof. Ottomara Schüllera (Nár. Listy, č. 115, ze dne 26. IV. 1931) jsou odkryty sklepy a přízemek se zbytkem klenby. Je tu několik větších a menších místností bez stropů, vřetenovité schodiště, dvě s opukovým obložením a zdi s velmi jemnou omítkou, stopy přestavby a patrně i požáru. Podle popisu V. Brože bylo viděti po první odkopávce v r. 1902 více: v prvním patře dvěře měly veřeje z červeného, hlazeného mramoru a okna měla odění z jemného pískovce, byla zdobená palmami a vázami, na stěnách byly zbytky maleb, zlatého bronzu, nebe s hvězdami a sluncem na křížové klenbě a j. Ředitel hvězdárny v Kodani, prof. Elis Ström-gren, zajímal se o tuto věc. Ze Státní hvězdárny jsme mu poslali potřebné informace s fotografiemi a s německým článkem prof. Ott. Schüllera, který bude v dánském překladě uveřejněn v časopise astronom. společnosti v Kodani »Nordisk Astronomisk Tidsskrift«. Podrobnosti o domě Jakuba Curtia a o hvězdárně Brahově obsahuje pojednání V. Brože »O domě říšského místokancléře Jakuba Kurze ze Senftenavy na Hradčanech a o zřízení při něm hvězdárně Tychona Braha« (Sborník příspěvků k dějinám král. hl. města Prahy, 1907). Čin města Prahy, zachovati vzácné ostatky Tychonovy hvězdárny potomstvu, bude jistě uvítán všemi, kdo se zajímají o dějiny astronomie a dějiny Prahy. Seydl.

Nové knihy.

Prof. Giorgio Abetti: **Righe di emissione nello spettro del bordo solare.** (Emisní čáry ve spektru slunečního okraje.) Memorie della Società Astronomica Italiana, Vol. V, N. 4.

Jako příspěvek k zodpovězení otázky o emisních čarách ve spektru slunečním, autor vyšetřoval spektrogramy, zhotovené v roce 1924 Eller-

manem na hvězdárně na Mount Wilsonu. Ke zhotovení těchto spektrogramů bylo použito 75stopového spektrografu a 150stopového slunečního teleskopu. Fotografováno bylo spektrum okraje Slunce a to v západním bodě na rovníku a na severním pólu, a ihned pod ním spektrum středu Slunce, jakožto spektrum srovnávací. Spektra okraje jsou toho druhu, že jest možno tam pozorovati velký počet čar v inverzi, anebo ve dvojnásobné inverzi. Výsledky ukázaly, že většina těchto čar jsou čáry relativně slabé ve spektru středu Slunce a že náleží prvkům ionisovaným. Z měření byly určeny posuny mezi spektrem okraje a středu Slunce a to pokud jde o spektra okraje pro čáry emisní i absorpční, jestliže jde o dvojnásobnou inverzi. Těmito hodnotami, které se vztahují pouze ke dvěma heliografickým šířkám, byly dostatečně potvrzeny výsledky dřívějších měření, pokud ovšem tyto jsou udány pro ony dvě heliografické šířky. Definitivní úvahy však bude možno vykonati, až budou k dispozici výsledky dalších měření, které profesor Abetti právě koná v Arcetri na deskách, zhotovených k tomuto účelu v létě minulého roku na hvězdárně na Mount Wilsonu, jím samým a Dr. Nicholsonem.

Bohumila Nováková.

Prof. Giorgio Abetti: **Osservazioni di protuberanze e della cromosfera solare eseguite nel 1930.** (Pozorování výšky chromosféry a protuberancí v roce 1930.) *Memorie della Società Astronomica Italiana*, Vol. V, N. 4.

Podle pravidelného programu byla pozorována v roce 1930 opět chromosféra a protuberance. Použito bylo jako v předešlých letech equatoreálu Amiciova. Plocha protuberancí byla vypočtena opět z pozorování hvězdáren v Arcetri, Catanii, Madridu a Curychu a byla porovnána s výsledky z předešlých let. Pro tento rok hlavní maxima ploch protuberancí jsou na severní polokouli v 27° hel. šířky a na jižní kolem 20° hel. šířky, kdežto chybějí úplně maxima ve vyšších šířkách, právě tak, jako roku minulého. Výška chromosféry, pozorovaná v Arcetri, dává bez protuberancí střední hodnotu 10'28", jež jest téměř stejná s hodnotami z předešlých tří let. Spektroheliogramem sluneční věže v Arcetri bylo zhotoveno 170 spektroheliogramů ve světle čáry *H α* po celém slunečním terči, v průměru obrázků kolem 17 cm. Na těchto spektroheliogramech byly zjištěny intensity a plochy flokulí ve škále od 0 do 5 po světlé i temné flokule. Tato čísla, zároveň s ostatními byla uveřejněna hvězdárnou v Curychu ve sborníku: »Bulletin for character figures of solar phenomena«.

Bohumila Nováková.

Prof. Giorgio Abetti: **I numeri caratteristici dell' attività solare.** (Charakteristická čísla sluneční činnosti.) *Memorie della Società Astronomica Italiana*, Vol. V, N. 4.

Autor líčí v tomto článku příčiny neshod, které se vyskytují mezi čísly vyznačujícími sluneční činnost, získanými z pozorování různých stanic a uveřejňovanými pod dohledem mezinárodní astronomické Unie hvězdárnou v Curychu. Příčiny neshod jsou různého původu a spočívají za prvé v nepřesném nařízení druhé štěrbině spektroheliografu na střed spektrální čáry, za druhé na atmosférických podmínkách, za třetí na velikostech obrázků použitých, a za čtvrté na stupnici. Autor zmiňuje se o možnostech nápravy a sám uvádí způsoby, jimiž by bylo možno ony nesrovnalosti buď odstraniti, aneb alespoň zmenšiti. K vyšetření třetího bodu vykonal prof. Abetti tento pokus. Pomocí sluneční věže zhotovil spektroheliogramy povrchu slunečního ve světle vodíkové čáry *H α* , jednak použitím velkého objektivu, který dává obrázek o průměru 17 cm a po druhé pomocí Amiciova objektivu, který dává obrázek kolem 5 cm v průměru. Ukázalo se, že odhady jasných a temných flokulí v případech obou obrázků, zhotovených skoro současně, avšak rozdílných velikostí, by byly ve shodě, jestliže by byla po ruce určitá stupnice, ke které by se oba odhady mohly vztahovati. Z toho důvodu přimlouvá se autor za to, aby byly utvořeny kopie Mount-Wilsonsých spektroheliogramů, vy-

braných k stanovení základní stupnice, jež by pak sloužily též ostatním stanicím za vzor k odhadování. V článku jsou též srovnány křivky, znázorňující pro léta 1928, 1929 a 1930 průběh změn jednotek protuberančních, relativní čísla skvrn, charakteristická čísla pro jasné flokule kalciové (K) a jasné a temné flokule vodíkové (Ha). Autor doufá, že brzy budou doplněny tyto údaje o sluneční činnosti pozorováními vykonanými za mezinárodní spolupráce pomocí spektroheliostkopu Halova, které nám poskytnou údaje o radiálních rychlostech fíkolů a tudíž informace o prudkosti poruch slunečních, jež jsou tak důležité pro souvislost těchto zjevů s poruchami zemského magnetismu. V dodatku zmiňuje se o problému ultrafialového záření, který právě nyní jest též řešen.

Bohumila Nováková.

Hvězdy proměnné. Návod k pozorování. To jest název 32stránkové brožurky, kterou právě vydala »Sekce pro pozorování měnlivých hvězd při Č. A. S.« prací Zd. Kopała a Fr. Kadavého.

Brožurka má tři části. V první pojednává velmi pěkně Z. Kopal o proměnných hvězdách po stránce všeobecné i astrofysikální. Na několika málo stránkách jsou tu vyznačeny různé typy, udávající různý ráz měnlivosti a stručně shrnuty naše názory a domněnky o podstatě a příčinách měnlivosti.

Druhá část je vlastním návodem. Je psána F. Kadavým a to tak, aby sloužila těm, kteří se chtějí poučiti a zapracovati do pozorování hvězd měnlivých a jako členové sekce účastniti se jejího pracovního programu. Proto nevyčerpává návod všech pokynů a výstřah pozorovatelů; to by přesahovalo rámeček této malé publikace. Jako praktický pozorovatel měnlivých hvězd snaží se zde Kadavý podati zkušenosti, jichž nabyl vlastním pozorováním. K textu jsou připojeny mapky, podle nichž se může čtenář cvičiti v pozorování a odhadování světlosti pr. hv. Zde by bylo možno vytknouti, že hvězdy, o něž tu běží, jsou sice snadno na nebi zjistitelné, ale že jsou pro začáteční pozorování méně vhodně vybrány.

Na konci — v třetí části¹⁾ — je stručně pojednáno o tom, jak se výsledky pozorování zpracují a kterak se snaží počtář zprostiti je škodlivých vlivů, především atmosférické extince, jejíž vliv je zde tabulován pro různé zenitové vzdálenosti hvězdy. Tato část je spíše jen pro informaci čtenáře nežli jako skutečný návod, ale — opakujeme — to by daleko přesahovalo rozsah této malé publikace.

Brožurka, již možno vřele doporučiti všem přátelům astronomie, je novým projevem činnosti »Sekce pro pozorování měnlivých hvězd«, která si získala už v cizině nejen uznání, ale i spolupráci četných pozorovatelů měnlivých hvězd a podobných cizozemských sdružení. Nejnověji je to sekce pro měnlivé hvězdy při Novozélandské astronomické společnosti, od které vyšel popud k navázání styků. *Rajchl.*

Hvězdárská ročenka na rok 1932. Péčí Státní hvězdárny R. Č. S. sestavil Dr. Boh. Mašek. Roč. XII. Praha 1931. Nákl. Jednoty čl. mat. a fysiků. Str. 128. Kč 28.—. Dvanáctý ročník naší ročenky se podstatně nijak neliší od předešlých svazků. V přehledném uspořádání sestavena jsou tu kalendářní data r. 1932, poloha čl. hvězdáren (incl. L. H. Š.), jednoduché efemeridy Slunce, Měsíce, desetidenní efemeridy planet, seznam nejvýznačnějších stálic, a to jejich astrometrické i astrofysikální konstanty a přehled úkazů. V kapitole o sluneční soustavě najdeme velmi cenný oddíl o zatmění a zákrytech u nás pozorovatelných se všemi potřebnými pomocnými hodnotami, umožňujícími výpočet pro kterýkoliv místo našeho státu; kapitolu uzavírá popis viditelnosti a úkazů družic planet. Přehled o proměnných hvězdách v r. 1932 podává opět Dr. B. Hacar. Zvláštní články věnovány jsou: planetě Pluto (Dr. Ma-

¹⁾ Na straně 31 bylo vynecháno ve vzorci pro \cos z omylem tiskárny písmeno φ .

šek), sluneční činnosti 1930/31 a kometám 1930/31 (Dr. Guth), a přehledu radiotelegrafických signálů (Dr. Mašek). Ročenku uzavírají redukční tabulky východů a západů Slunce, Měsíce a planet. Bylo by jistě uvítáno s radostí, kdyby přibyla ještě redukční tabulka pro převod časů (hvězdného na střed. a naopak). Knížka je velmi pečlivě sázena a upravena a má velmi přírůčný formát. Poněkud nesrozumitelným zůstává poslední odstavec v tabulce zákrytů hvězd v jedné části nadepsané *d*, v druhé *c* (korekce v pozičním úhlu?). Tyto značky v textu nejsou blíže vysvětleny. Ročenka stane se jistě celoročním průvodcem každého pozorujícího astronoma amatéra; stává se velmi vhodným doplňkem útržkového kalendáře vydaného naší Společností, který na význačné úkazy má jenom upozornit, zatím co v ročence je možno nalézt vysvětlení podrobnější. Naše astronomická obec by jistě s radostí uvítala, kdyby přehledy o pokrocích astronomie byly uváděny nejen pro planetární systém, nýbrž byly rozšířeny i na stelární astronomii. Potřebný náklad by jistě byl uhrazen větším odběrem, kterého si ročenka již v této formě plně zaslouže.

V. Guth.

Hvězdné globy jsou nejen výbornou pomůckou k poznávání souhvězdí, nýbrž mohou dobře sloužit k řešení základních úloh sférické astronomie. O použití hvězdných globů zajímavě píše profesor Dr. A. Krause v nevelké knížcece »Erläuterungen zu Rāth's Himmelsglobus«, která je určena zejména pro majitele nového hvězdného globu (cena 20 Rm), vydaného firmou Paul Rāth v Lipsku, bude ale i jinak každého amatéra astronoma zajímati. Nový Rāthův globus nebe je velmi praktickou pomůckou, vkusně zhotovenou; jsou na něm zaznamenány hvězdy až do páté velikosti žlutě na modrém podkladě. V příručce jsou jména všech souhvězdí, je objasněn jejich mythologický původ, vysvětlen význam ekliptiky, precese, rektascence a deklinace a řešeny nejdůležitější úlohy sférické astronomie. Hvězdářský globus možno i dnes ještě dobře doporučit, neboť astronom amatér nalezne v něm nejen učebnou pomůcku prvního řádu, nýbrž i zdroj estetických požitků a originální okrasu své pracovny.

Dr. H. Slouka.

Zprávy Lidové hvězdárny Štefánikovy.

Návštěva na hvězdárně v prosinci 1931 byla vlivem nepříznivého počasí byla velmi slabá. Hvězdárnu navštívilo pouze 195 osob, z toho 134 členové, 1 škola (31 žák) a 30 jednotlivců. Počasí bylo velmi nepříznivé. Po 21 večer bylo zataženo, 4 večery byly oblačné a 6 večerů bylo jasných. V prosinci bývá na hvězdárně vždy nejméně návštěv. Letos je slabá návštěva zaviněna i špatným přístupem k hvězdárně. Některé cesty jsou uzavřeny, ježto se na Petříně staví lanová dráha.

Pozorování na hvězdárně v prosinci 1931. Pro návštěvy bylo uspořádáno pozorování po 4 večery. Po dva večery byl pozorován Měsíc a po 2 večery byly ukazovány mlhoviny a hvězdokupy. Z odborných pozorování, konaných členy sekcí, bylo 16 pozorování slunečních skvrn, 8 pozorování hvězd proměnných, 2 pozorování zákrytů hvězd Měsícem a 1 pozorování meteorů.

Přístup na hvězdárnu a program pozorování v únoru 1932. Pro obecnost je hvězdárna přístupna o 18. hodině, pro školy o 17. hodině a pro spolky o 19. hodině. V neděli je hvězdárna otevřena v 10 h. dopoledne, ve 3 h. odpoledne a v 6 h. večer. V první třetině měsíce bude možno pozorovati mlhovinu v Andromedě a v Orionu, hvězdokupu v Perseu, v Jednorozci a v Raku. Ve druhé třetině měsíce bude možno pozorovati Lunu a některé dvojhvězdy. Ve třetí třetině bude možno pozorovati planety Venuši a Jupitera a některé mlhoviny a hvězdokupy.

Zprávy ze Společnosti.

Dary. Člen Společnosti p. Boh. Hružza, majitel továrny na pletené zboží v Novém Etynku, věnoval pro pozorovatele hvězd proměnných a meteorů na Lidové hvězdárně Stefánikové tučet vlněných ponožek, 4 páry vlněných rukavic, vlněnou kuklu a nákolence. Dárci bylo výborem poděkováno.

Výborová schůze byla 13. ledna 1932 v zasedací síni L. H. Š. za účasti 15 členů výboru. Bylo přijato 9 nových členů a projednány běžné záležitosti spolkové. Bylo schváleno podání žádosti sletové kanceláři, aby doporučila návštěvníkům všesokolského sletu návštěvu hvězdárny. Elektrické podniky hl. m. Prahy byly požádány o umístění reklamy ve vozech lanové dráhy na Petříně a umístění reklamních hodin Lidové hvězdárny Stefánikovy v čekárně lanové dráhy. Byla schválena zpráva o finančním výsledku prodeje astronomického kalendáře na rok 1932. Výsledek je uspokojivý. Osmdesát procent adresátů si zásluku ponechalo celou, někteří podrželi kalendář nebo některou z připojených publikací a 15% adresátů zásluku vrátilo. S povděkem vzat na vědomí dar člena p. B. Hružzy a usneseno, aby dárci bylo poděkováno. Před schůzí byli členové výboru fotografováni a z fotografií bude pořízeno album pro archiv Společnosti.

Členská schůze byla 4. ledna 1932 za účasti 38 členů. Předsedající Ing. Dr. J. Šourek předložil přítomným několik krásných fotografií, získaných p. RNC Fr. Schüllerem na hvězdárně v Ondřejově. Dr. Vladimír Guth přednesl zprávu o výsledcích pozorování roje Leonid v Anglii a v Americe. Podle uveřejněných zpráv je možno soudit, že roj Leonid v r. 1931 již byl dosti četný. Nápadný vzrůst pozorovali hlavně američtí pozorovatelé. Hlavní přednášku měl prof. J. Sýkora, který přednášel o ruském časopise »Mirověděnie« v r. 1929 a 1931. Časopis byl v poslední době po stránce obsahové i vnější značně změněn a přednášející se domnívá, že ruská astron. společnost »Mirověděnia« byla pravděpodobně rozpuštěna, ale že časopis je vládou vydáván dále, ovšem se změněným obsahem, odpovídajícím politickým poměrům.

Astronomický kalendář na rok 1932 byl přijat téměř všemi našimi členy se zájmem a svým obsahem uspokojil. Výboru došla řada projevů, které nový kalendář chválí, pouze v jednom případě bylo vysloveno přesvědčení, že dřívější »Přehledy úkazů« byly lepší. Jenom s úpravou knihařskou nebyli členové spokojeni; to je však zaviněno tiskárnou, která původní vzor předložila v lepším provedení, ale kalendář pak vypravila jinak. Také expedice, kterou vykonala tiskárna, nebyla pečlivá a proto kalendáře došly většinou poškozené. Administrace tyto nedostatky zjistila až po expedici, kdy mohla vrátit tiskárně pouze zbytek nákladu, jenž pak byl knihařem na náklad tiskárny úplně přepracován. Knihařské úpravy musí býti příště věnována větší péče a také pro obsah budou uváženy některé došlé návrhy.

Členská schůze v únoru 1932 bude až druhé pondělí v měsíci, t. j. 8. února o 19. hodině v posluchárně prof. Dra Jindř. Svobody, Praha II., Karlovo nám. č. 19, II. Přednáší pan K. P. Hujer o křemíkových hvězdách.

Členům Société astronomique de France. Členské příspěvky do Francie je možno zaslati prostřednictvím kanceláře Č. A. S. jako jiná léta. Příspěvek činí Kč 47.—, jež pošlete složenkou pošt. spoř. na číslo 42.628.

Upozornili jste na náš kalendář všechny své známé, kteří se zajímají o astronomii? Dosud prodané exempláře uhradily pouze režií, ale každý nový prodaný kalendář znamená příspěvek pro hvězdárnu. Od 1. února se členům prodává za Kč 8.—. Objednejte i pro známé, nebo pošlete jejich adresy.

Majitel a vydavatel Česká společnost astronomická v Praze IV. Petřín
Odpovědný redaktor Dr. Otto Seydl, astronom Státní hvězdárny, Praha I, Klementinum. — Tiskem knihtiskárny Jednoty čsl. matematiků a fysiků,
Praha-Žižkov, Husova 68.